

YU SSN 0351—448X

ГОДИШЕН ЗБОРНИК
НА ФИЛОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ НА УНИВЕРЗИТЕТОТ ВО СКОПЈЕ
Книга VIII—IX (1982—1983)

ANNUAIRE
DE LA FACULTÉ DE PHILOGIE DE L'UNIVERSITÉ DE SKOPJE
Tome VIII—IX (1982—1983)

Одделен отпечаток
Tirage à part

Петар АТАНАСОВ

**ВЛИЈАНИЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ МЕГЛЕНО-
РОМАНСКИОТ**

Petar ATANASOV

**L'INFLUENCE DE LA LANGUE MACEDONIENNE SUR LE MEGLENO-
ROUMAIN**

СКОПЈЕ—SKOPJE
1982—1983

Петар АТАНАСОВ

ВЛИЈАНИЕТО НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК ВРЗ МЕГЛЕНО-РОМАНСКИОТ

Мегленороманскиот е една од четирите денешни хипостази¹ на латинскиот јазик што непрекинато се зборувал северно и јужно од Дунав од моментот на неговото навлегување на Балканот па до денес. Овие четири лингвистички рамификации на балканскиот латинитет денес различно се застапени. Би рекле многу нееднакво, а на тоа делувале разни екстралингвистички фактори. Мегленороманскиот, како и исторороманскиот, претставува денес еден од најслабо застапените романски идиоми на Балканот, една мала лингвистичка енклава² што во догледно време сигурно ќе исчезне. Ова наше мислење се темели како врз искажувањата на познати лингвисти³ за судбината на романските идиоми јужно од Дунав, така и врз резултатите што ги дава состојбата на тотален билингвизам, карактеристичен за мегленороманското население особено за последниве пет децении. Иако научното откривање⁴ на мегленороманскиот датира од поново време, тој не бил непознат од страна на грчкото и пред сè на словенското, односно македонското население со коешто тој дошол во контакт уште многу одамна. Анализирајќи ја денешната состојба на мегленороманскиот може да се констатира дека словенското влијание зазема посебно место во овој идиом, од најстарата фаза на неговиот развој па до денес. Самиот овој факт зборува дека се работи за повеќевековна симбиоза помеѓу македонското и мегленороманското население којашто длабоко се одразила и на лингвистички план.

Проблемот на словенското влијание во мегленороманскиот бил веќе предмет на разгледување во трудовите на некои од роман-

¹ Дакоромански, аромански, истороромански и мегленоромански. Далматскиот јазик исчезнал кон крајот на минатиот век.

² Мегленороманскиот се зборува во дел од областа Меглен, во селата Лумница, Купа, Црна Река, Бирислав, Лундзињ, Нонти во Грција, и во Ума односно Гевгелија во СР Македонија. За повеќе детали ст. Р. Atanasov, *Meglenoromana astăzi (fonetica și fonologie)*, Skopje, 1978 (докторска теза, необјавена).

³ T. P a r a h a g i, *Dictionarul dialectului aromân general și etimologic (Dictionnaire aroumain (macédo-roumain) général et étymologique)*, vtoro izd., București, 1974, str. 5 : „Acest al douazecilea secol va fi secolul stingerii aromânilor cunoscuți mai mult sub numele de macédo-români“ (Ce vingtième siècle aura été le siècle de la dénationalisation des Aroumains, plus connus sous le nom de Macédo-roumains“).

⁴ Научното откривање на мегленороманскиот се должи на G. Weigand, со неговиот труд *Wlacho-Meglen, eine ethnographisch-philologische Untersuchung*, Leipzig, 1982.

ските лингвисти⁵, меѓутоа треба веднаш да додадеме дека тие не го опфаќаат најновиот период т.е. последните шест децении на нашиов век, и особено од ослободувњето наваму, кога македонскиот извршил и сеуште врши силно влијание врз мегленороманскиот. Впрочем и самиот проблем како таков не е во доволна мера осветлен и заслужува да му се посвети поголемо внимание.

* * *

Во она што следи подолу ќе се обидеме да го разгледаме словенското односно македонското влијание врз мегленороманскиот од најстариот период па до денес. Меѓутоа, карактерот на трудов не ни дозволува детална анализа на проблемот па затоа нашето внимание ќе биде пред сè свртено на најкарактеристичните случаи што го осветлуваат тоа влијание. Од чисто методолошки но и од историски причини издвојуваме три фази на тоа влијание.

Прваа фаза се однесува на словенските елементи што се среќаваат како во мегленороманскиот така и во ароманскиот, истророманскиот и во дакороманскиот. Станува збор за најстариот период на навлегувањето на словенските лексички елементи во балканскиот романитет, некаде меѓу VIII и X век, кога најзначајните фонетски промени во заедничкиот романски јазик беа веќе извршени (cf. Pușcariu, *op. cit.*, стр. 281) и кога мегленороманскиот уште не беше се одвоил од дакороманскиот. Прилично голем е бројот на овие зборови од коишто ние ќе издвоиме неколку: *ămplitiri* „плети“, *ănvartiri* „врти“, *băbă* „баба“, *brăzdă* „бразда“, *cl'êști* „клешти“, *cojă* „кожа“, *coasă* „коса“ (алат), *čudă* „чудо“, *cruiri* „крои“, *cusiiă* „косица“, *gărdină* „градина“, *gărșiri* „греша“, „заборава“, *guniri* „гони“, *izvôr* „извор“, *lipiri* „лепи“, *jal* „жал“, *lupătă* „лопата“ *niveastă* „невеста“, *nivól'ă* „невоља“, *pădină* „падина“, *pădăr* „падар“, *plătiri* „плаќа“, *prag* „праг“, *pujâng* и *pângu* „пајак“, *pu-l'iță* „полица“, *rănă* „рана“, *ruguzină* „рогозина“, *scomp* и *scâmpu* „скап“, *slab* „слаб“, *sută* „сто“, *trup* „труп“, *vrăstă* „возраст“ итн.

За староста на овие словенски лексички елементи зборува, значи, нивното присуство и во другите романски дијалекти, од една страна, а од друга страна пак среќаваме цела серија зборови во коишто носовката е задржата како што тоа беше случај во старословенскиот: *bi-lintróc* „белутрак“ (камен), *măncă* и *môncă* „мака“, *lôncă* „лака“, *grêndi* „грета“, *čimpu* „чеп“, *čămpărliv* македон. диал. „čăpărliv“, *pângu* и *pujâng* „пајак“, *păngân* „поган“, „поганин“, *nărănciri* „нарачува“, *rânsă* „реса“, *răngiri* „ржи“, „рже“, *sprênğu* „спреш“, *scomp* и *scâmpu* „скап“, *scâmpu-tiță* „скапотија“, *tămpănă* „тапан“ (и *tômpană*), *trântiri* „трати“, *tăngós* „тажно“, „тешко“ (се однесува на јадење), *zlămbóc* „длабок“ итн.

⁵ Th. Capidan, *Meglenoromâni I. Istoria și graiul lor*, București 1925, стр. 86—94. Matilda Cargiu—Marioteanu, *Compendiu de dialectologie română (nord și sud-dunăreană)*, București, 1975, стр. 288.

Ov. Densușianu, *Historie de la langue roumaine. I Les origines. II. Le seizième siècle*. Ed. critica și note de V. Rusu, Prof. de Cazacu, București, 1975, стр. 230—273.

S. Pușcariu *Limba română*, Prefață de G. Istrate, Note, bibliografie de Ilie Dan, București, 1976× стр. 284—285.

Карактеристична е исто така еволуцијата на старословенскиот глас [ъ] што во мегленороманскиот, ароманскиот и дакороманскиот дало [y] во бројот *șută* „сто“, што ни дава за право да претпоставиме дека се работи за стар фонетизам (истата еволуција се среќава и во албанскиот во *grusht* „грст“) за разлика од истророманскиот „*sto*“ што е подоцнежна заемка од хрватскиот.

Влијанието на словенскиот врз балканскиот романитет во ова фаза се огледува и во морфологијата. Така, како мегленороманскиот така и ароманскиот и дакороманскиот познаваат вокативни форми во женскиот род што завршуваат на *-o*: дакором. *soro!*, *Mario!*, *Eleno!*; аром. *tamo!*, *ato!*; мегл. *sōru* и погрдно *sōrcu!* „сестро!“, *bābu!* „бабо!“, *māmu!* „мамо!“, *lisiu!* и *vulpejo!* „лисицо!“, итн. финалното [y] во мегленороманскиот во овие форми се објаснува со фактот што [o] не е окурентен во неакцентиран слог што ќе рече дека во таков фонетски контекст авторматски се затвора во [y]. Извесен исклучок од тоа прават неологизмите коишто уште не се вклучиле целосно во системот.

По сè изгледа дека од овој период датира и начинот на којшто се градени броевите од десет до дваесет како и десетиците до сто, според словенски модел: мегл. *únsprāři*, аром. *unspră*, дакором. *unsprezece* „единаесет“; *dóišprāři* (12), *tréišprāři* (13), *pásprāři* (14), мегл. *dəuāzāř* и *dəuzóř*, дакором. *douăzeci* „дваесет“, *treizăř* (30), *patruzăř* (40), *șinzăř* (50), итн. Калкирањето според словенски модел го гледаме исто така и во именката: мегл. *lūmi*, дакором. *lume*, аром. *lume* којашто го изгубила значењето на латинското *lumen* „светлина“ и го попримила значењето на латинското *mundus* „свет“, според словенското „свет“.

Виторанска фаза од словенското односно од македонското влијание врз мегленороманскиот би го опфатила периодот од моментот кога Мегленороманците се одвоиле од Дакороманците,⁶ и нивното доселување во Меглен, па сè до крајот на Првата сетска војна кога, од политички причини т.е. со поставувањето на државната граница меѓу Грција и Југославија, мегленороманската јазична територија беше поделена меѓу овие две земји. Тоа практично значеше дека од тој момент врз јазикот на една иста етничка група се вршеле две различни влијанија: она на грчкиот јазик во Грција и она на македонскиот (во незначителна мера српскиот) во Југославија.

Многубројни се причините што го фаворизираа словенското односно македонското влијание врз мегленороманскиот во оваа втора и најдолга фаза. Покрај бројната инфериорност на Мегленороманците наспроти Словените треба бездруго да се претпостави дека меѓу нив од најстари времиња остварена е тесна симбиоза. Покрај традиционалното занимање-сточарството и земјоделието-, Мегленороманците се занимавале уште и со одгледување на свилената буба, грнчарство и други занаети а кон крајот на минатиот век нивната активност беше се повеќе и повеќе

⁶ По прашањето за периодот кога Мегленороманците се одвоиле од Дакороманците не постои единствено мислење. Според Densusianu (*op. cit.* стр. 315) тоа станало во X или најкасно XI век, додека според Капидан Мегленороманците се населиле во Меглен меѓу XII и XIII век, (*cf. Capidan, op. cit.* стр. 65).

усмерена кон соседните градови: Гевгелија, Воден и Солун. Покрај фактот што овдека тие ги продаваа производите на нивниот труд, тие вршеа и други услужни дејности на градовите, како пренос на огревно дрво, вар, кумур разна граѓа и слично. Сите овие активности допринесоа поголемо зближување меѓу Мегленороманците и Македонците. Ова нивно зближување се објаснува и преку нивната заедничка религија-христијанската вера, здружувајќи ги во напорите да го сочуват нивниот идентитет загрозен од процесот на исламизацијата. Впрочем, познат е епиглот на тој притисок од страна на Турците што доведе до исламизација на најголемото мегленороманско село *Nănti (Nontî)*, чиешто жители на тој начин постанаа единствените мухамеданци во целиот романски свет коишто во тоа својство и заминаа во Турција, непосредно по војната од 1920—1923 кога се пристапи кон размена на населението меѓу Грција и Турција.

Македонското влијание врз мегленороманскиот од оваа фаза се огледува речиси во сите сфери на јазикот но она што пред се зачудува е масовното присуство на македонски лексички елементи во мегленороманскиот. Многу од нив се среќаваат и во дакороманскиот пак мислам дека би било пожелно, барем за најстариот период од оваа фаза да ги оквалификуваме уште како словенски елементи. Најмаркантен факт од оваа фаза е што словенскиот лексички елемент во мегленороманскиот ја создал масата на мегленороманскиот вокабулар додека латинскиот продолжува да го сочинува основниот негов фонд. Еве неколку од овие термини коишто се однесуваат на најразличните сфери од материјалниот и од духовниот живот на Мегленороманците: *bărlóg* „брлог“ *culibă* „колиба“, *cujo* „кожув“, *dar* „дар“, *gărbăv* „грбав“, *glas* „глас“, *gră-mădă* „грамада“, „куп“, *grēblă* „гребло“, *iăsli* „јасли“, *itru* „итер“ *lăbudă* „лобода“, *lut* „корав“ „издржлив“, *mulțvă* „молитва“, *pérniță* „перница“, *pleavă* „плева“, *póstu* и *puost* „пост“, *pópă* „поп“, *prijatil* „пријател“, *primreajă* „премрежие“, *pučov* „покрив“, *snop* „сноп“, *uglidălă* „огледало“, итн. — зборови коишто ги среќаваме и во дакороманскиот, додека пак термините како *băgrim* „багрем“, *vărviri* „врви“, *vărtileășcă* „вретелешка“, *vără* „врча“, *vúică* „вукјо“, *vújnă* „вујна“, *gădićári* „скокотка“, *găziri* „гази“, *glăvătăr* „главатар“, *gmićiri* „гмечи“, *gulugláv* „гологлав“, *čóvlă* „чевел“, *gustiri* „(се) гости“, итн. чијшто инвентар, кога би се дале сите, би се протегал во недоглед, се среќаваат исклучително во мегленороманскиот и во извесна мера во ароманскиот, но треба да нагласиме дека во последниов идиом таа улога на позајмувач ја играл пред се грчкиот јазик. Да потсетиме и тоа дека, покрај природната адаптација на овие термини на мегленороманскиот фонетски систем, нивното акцентирање се врши исклучително според моделот на македонскиот гевгелиски говор и на говорот од Меглен. Основната карактеристика на мегленороманскиот и на месните македонски говори е затварањето на вокалите во неакцентирана позиција, Што се однесува до мегленороманскиот, тоа е случај и во зборовите од латинско потекло но тешко би можеле да претпоставиме дека овдека се работи за словенско односно за македонско влијание дотолку повеќе што истиот феномен

го среќаваме и во говорите на јужна Италија наспроти стандардниот италијански јазик.

Општопознат е фактот дека морфологијата е тој домен од јазикот што најмалку е подложен на туѓи влијанија. Сепак, мегленороманскиот (заедно со истророманскиот) претставува типичен пример во којшто морфолошки особености на македонскиот јазик (односно на хрватскиот, за истророманскиот) се среќаваат во мегленороманскиот морфолошки систем. Така, во говорите на селата Ошин, Купа, Лунсињ и Бирислав, во првото и во второто лице на сегашното време на индикативот и на конјуктивот кај некои глаголи од прва група се среќаваат македонски наставки, како на пр.: *áflum* „наоѓам“, *áfliš* „наоѓаш“; *ántrum* „влегувам“, *ántriš* итн. Нормалните форми би требало да бидат: *áflu*, *áfli*; *ántru*, *ántri*. Од друга страна неколку именки, употребени како прилози за време, наместо правилните форми *ziŭa*, *mántiza* односно* *móinŭiza*, **móntiza*, *seára*, се послужиле со членската форма за женски род од македонскиот јазик и гласат: *zuŭta* „дента“, „преку ден“, *móinista* „утредента“, *seárta* „вечерта“. Сепак во говорот од Ума, чиишто жители денес живеат во Гевгелија, се среќаваат паралелно со горенаведените форми и формите *ziŭa*, *mántiza*, *seára*.

Една друга особеност на мегленороманскиот се состои во појавата на парагошкото *-ŭi* кај некои прилози и лични заменки како *clóŭi*, *culóŭi*, *ióŭi* за коишто наоѓаме соодветни форми во гевгелискиот говор *támka*, *jáska* и коишто сметаме дека послужиле како модел за соодветните мегленоромански форми дотолку повеќе што ароманскиот не познава вакви парагошки форми.

Македонското влијание врз мегленороманскиот особено дошло до израз во калкирањето на зборови, изрази и цели фразеолошки единици според моделот што го презентираат македонските соодветни форми и изрази. Калкирањето како лингвистички феномен е еден од многубројните ефекти на билингвизмот. Иако денес целото мегленороманско население во Македонија е билингвно или билингвално (двојазично), во периодот за којшто станува збор билингви беа само говорителите од машкиот пол коишто стапуваа во контакт со субјекти од друга јазична средина (македонска, грчка), слегувајќи во градовите да ги продават нивните производи или вршејќи разни услужни дејности. Жената била, значи, фактор на континуитетот на мајчиниот идиом. Во продолжение ќе наброиме некои од овие лингвистички калки чиишто македонски модел често пати ќе го сретнеме само во мегленскиот говор или пак во поширокиот простор на јужните македонски говори, На пример: *si ŭáni án mári* „се држи на големо“, *fă -ti neac maŭ áncleđ* макед. диал. „чини се малце понáнаки“ (Гевгелија), *meárdi ploáŭă, neáŭă* „врне дожд, снег“, *ál'-ŭi poáti* „му се може“, *áŭ-ŭi máncă (mánáncă)* „ми се јаде“, *áŭ -ŭi bea* „ми се пие“, *áŭ-ŭi doármí* „ма се спие“, *ál'-ŭi dúŭi lucrú* „му врви работата“, *fuŭ cum si fuŭzi* „бегај како се бега“, *ŭă di maŭ náŭnti nă dusim la ágru* „ту удамна утидеме на нива „(Гевгелија), *áma ŭi-ŭu-l fásés késu* „ама што ми го направи кефот“, *di ŭu pánă ŭu, ŭăl ŭa, bră!* „од каде до каде, тој тука, бре!“, *im că sub ŭăstu (toŭst)* „како под вршник сме“, *áldi Crŭti sub pári râmă-săra* „Крстевци под пари останаа“, *ŭista lucrú n-oári márdină* „„оваа работа

нема крај“, *si rúpsi di fuziri* „се скина од бегане“, *ál'-ți stîmni ântru ócl'i* „му се стемна пред очи“, *âh'-ți báti péză* „ми се бие пеза“, *al'vîni di mănă* „му иде од рака“, *și-l'-ți fáți la iăl* „така му се чини нему“, *ápa cătă si iárbă* „вот'та фатѝ да врие“ (Гевгелија), *nu si trázi țista ficór* „не се тегли оваа дете“, *iăl nu si leazi di láhîil* „тој не се дели од другите;“, *s-nă dúțim ân cătún, fáți fáți bră!* „ке одиме на село, бива? „бива бе!“; *lápti ácru* „кисело млеко“, *táti nu-ı bun* „тате не е добар“, „не се чувствува добро“, *n-șam niți únă frăntă párá* „немам ниту скршена пара“, *vez ál tu iăl* „види го ти него“, *árdic -ou sinția!* „дигни ја софрата“!, *ăț țáni s-ti duț singur clo?* „ти држи сам ли да одиш таму?, *mo di mo* „сега за сега“, *cári di cári* „кој од кој“, *ań-ți vizú scâmpu* „скапо ми се виде“, итн.

Општо познато е исто така дека мегленороманскиот, ароманскиот па во голема мера и дакороманскиот, под влијание на соседните балкански словенски јазици го зголемиле фондот на повратните глаголи коишто не се среќаваат во другите романски јазици. Секако дека во овој поглед најсилно влијание претрпел мегленороманскиот. Ова наше мислење не е без основа зошто не само во овој поглед ами воопшто туѓото влијание во сите сфери на мегленороаманскиот има македонски карактер. За ова го земаме како поткрепа исклучително малиот број на грцизми во овој идиом се до крајот на Првата светска воја. Тоа е резултат на фактот што Мегленороманците живееле во тек на повеќе векови исклучително во контакт со македонското население. И во колку имало допирни точки со грчкиот јазик во синтаксата или во морфологијата, тоа е сторено пак со посредство на македонскиот јазик. Оваа состојба ќе потрае се до поставување на државната граница меѓу Грција и Југославија по Версајскиот договор зашто од овој момент мегленороманскиот што се зборува во Грција ќе се најде исклучително под влијание на грчкиот јазик како што впрочем ќе биде случај и со македонските говори од Меглен. Еве и неколку примери на повратни глаголи за коишто стануваше збор малку погоре: *mi răd* „се смеам“, ром. *rîd*; *mi tușés* „се кашлам“ (Гевгелија), *mi rog* „се молам“, *mi rudîi* „се родив“, *mi jur* „се колнам“, *mi rúpsu di lícru* „се скинав од работа“, итн.

Мегленороманскиот презел од македонскиот јазик и една од најбитните карактеристики на неговиот глаголски систем (присутна впрочем и во другите словенски јазици) а тоа е глаголскиот вид. Досега се знаеше дека само истророманскиот,⁷ под силно влијание на хрватскиот, ја познава видската опозиција изразена со морфолошки сретства, но истиот феномен е непобитна реалност и во мегленороманскиот.

Несвршениот вид го прикажува глаголското дејствие во неговото одвивање а свршениот како целосно завршено дејствие. Опозицијата свршеност -несвршеност на глаголското дејствие е најчесто изразена со префикси во свршената форма (*du-*, *nă-*, *put-*, *pud-*, *pri-*, *pru-*, *is-*, *iz-*, *răs-*, *răz-*, *ză-*) и со нивно отсуство во несвршената, или пак преку спротивставување на различни инфикси [(-*ăi-* (несвршен глагол) — *-n-* (свршен), *-câi* (несвршен) — *-n-* (свршен)]. Некои од овие префикси озна-

⁷ A. Kovačec, *Descrierea istroromânei actuale*, București, 1971, str. 123—130.

чуваат почеток на глаголското дејствие (*pru-*, *žă*, *răz-*), а други крај на глаголското дејствие (*du-*, *nă-*, *iz-*). Префиксите често пати го менуваат и значењето на самиот глагол: *turnári* „се враќа“ — *puturnári* „се поправа“, „се разубавува“ и „повраќа“; *măncári* „јаде“ — *zămăncári* „зајдаува“ (некого). Всушност овдека не само што е преземен префиксот од македонскиот јазик ами и значењето на новиот глагол што ќе рече дека во краен случај имаме пак лингвистичка калка.

Еве и неколку примери од коишто може да се види опозицијата свршеност-несвршеност на глаголското дејствие во мегленороманскиот; *măncári* „јаде“ — *nămăncári* „најаде“; *țărțiri* „преде“ — *duțărțiri* „допреде“; *durmiri* „спие“ — *zădurmiri* „заспие“; *scucăjiri* „скока“ — *scucniri* „скокне“; *vicăjiri* „вика“ — *vicniri* „викне“, итн.

Некои глаголи искажуваат и повторливо дејствие а опозицијата несвршеност — повторливост на глаголското дејствие, во најголем број случаи се изразува преку еден или два префикса кај итеративната форма и нивното отсуство кај формата на несвршениот глагол: *mutriri* „гледа“ — *zăprimutriri* „прегледува“, гледа повеќе пати“.

Трешаџа фаза од влијанието на македонскиот јазик врз мегленороманскиот, како што рековме и погоре, го опфаќа периодот од крајот на Првата светска војна па до денес. Она што е најбитно за овој период е тоа што мегленороманскиот веќе не се јавува како единствен идиом. Мегленороманскиот што се зборува во Грција се наоѓа исклучително под влијание на грчкиот јазик а оној што се зборува кај нас, под влијание на македонскиот јазик. Како резултат на ова во прв ред се јавуваат разлики во лексиката на двете јазични заедници но исто така разлики и во семантички, морфолошки и фонетски поглед (на пример, во мегленороманскиот што се збоува во Грција веќе се среќаваат интерденталите [θ] и [ð], преземени од грчкиот јазик).

Влијанието на македонскиот јазик врз мегленороманскиот денес се јавува во многу позасилена форма, обусловено од редица екстралингвистички фактори. Поставувањето на границата меѓу Југославија и Грција по Првата светска војна го преполови и онака малубројното мегленороманско население што според нашите анкети вршени на терен во 1976 и 1977 година изнесуваше околу 5018 жители. Нивното настанување во градовите (Гевгелија, Неготино, (Т.Велес, Скопје) и прифаќањето на новиот начин на живот, мешаните бракови, состојбата на двојазичност кај сите говорители независно од полот, отсуството на училиште на мајчин јазик — сите тие се фактори коишто силно дејствуваат врз структурата на мегленороманскиот којшто веќе се наоѓа на пат да исчезне. Македонскиот јазик како идиом што има своја културна мисија, а како таков тој е и јазик на Мегленороманците, нуди не само нови заемки од сопствениот словенски фонд на зборови туку и сите неологизми од туѓо потекло како: *ăfără* „афера“, *ărhivă* „архива“, *ăvion* „авион“, *ăftumbilă* „автомобил“, *ărhitectu* „архитект“, *gărdiróbă* „гардероба“, *gărăjă* „гаража“, *gărsoniéră* „гарсоньера“, *gărnitură* „гаранитура“, *gublén* „гоблен“, *gólman* „голман“, *futel'ă* „фотелја“, *căuș* „кауч“, *răkéta* „ракета“, *sătilit* „сателит“, и сл.

Она што треба посебно да се подвлече тоа е фактот што македонскиот неологизам ја сугерира фонетската природа на заемката во мегленороманскиот како и самиот род, како на пример: *gǎrǎjǎ* именка од женски род зошто и во македонскиот е од женски род. Истата оваа именка во романскиот јазик е од машки род *garaj*, според француското *garage*. Тоа е случај и со *futél'ă* (женски род) а во романскиот *fotoliu* според фр. *fauteuil*, обете форми од машки род. Во примерите како *bumbǎdiriri*, *tilifuniriri*, наставката *-iriri* е сугерирана од соодветната наставка во македонскиот јазик *-ira*: *bombardira*, *telefonira*. Во мегленороманскиот во Грција имаме *tilifunisiri* според грчкото *τηλεφωνισα*. Влијанието на македонскиот јазик врз мегленороманскиот денес е уште поизразито одошто во минатото, Премиот од еден код на друг (од мегленоромански на македонски) во секојдневниот разговор е честа појава кај говорителите на овој идиом, особено кога се работи за теми коишто бараат одреден степен на образование. Во многу фамилии, однесувањето меѓу постари членови се врши сеуште на мегленоромански но со децата исклучиво на македонски, бидејќи или не го познаваат мајчиниот идиом или многу слабо го познаваат.

Најпосле во македонскиот тие гледаат јазик што има одреден престиж, наспроти еден некодифициран идиом, сведен на фамилн јарно ниво којшто радо го одбегнуваат.

L'INFLUENCE DE LA LANGUE MACEDONIENNE SUR LE MEGLENO-ROUMAIN

(Résumé)

L'auteur du présent article considère certains aspects de l'influence que le macédonien a exercée sur le mégléno-roumain à la suite du contact réalisé entre les deux idiomes et intensifié surtout par l'état de bilinguisme séculaire des locuteurs mégléno-roumains.

Trois phases sont à délimiter, dont une très ancienne pendant laquelle les premiers intrus slaves font irruption dans toute la romanité balkanique. Ces éléments lexicaux sont communs à tous les dialectes roumains nord et sud-danubiens. La deuxième phase de l'influence macédonienne sur le mégléno-roumain s'avère beaucoup plus forte et se reflète dans tous les compartiments de la langue: en phonétique, en morphologie, en syntaxe et surtout dans le lexique. Enfin, la troisième phase, qui s'étend de la Première guerre mondiale à nos jours, se caractérise par la pénétration massive de nouveaux éléments lexicaux macédoniens en mégléno-roumain.

La perméabilité de la morphologie aux influences étrangères (phénomène rare, mais le mégléno-roumain prouve qu'il est possible et peut entraîner des changements profonds dans la structure grammaticale d'un idiome) ainsi que l'abandon d'une bonne partie du fonds lexical principal au profit de termes macédoniens font que les Mégléno-Roumains ont de plus en plus recours au macédonien en tant que langue de culture, parlée par un nombre plus grand de locuteurs et jouissant d'un certain prestige.

